

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

ב.

עין משפט נר מצוה

קמה א ב ג מוי פין
מהל מעשה
קדנות הלכה כג:

שיטה מקובצת

אן ומתני דקתני מליקתו כשרה כשהחזיר: ב ואידי דהנא ורישא כשר בשחיטה ופסול במליקה תנא נמי סיפא כשר: ג והקריבו הכהן אל המזבח ומלק וכו' וכו' תעלה: ד וכו' קוצץ ויורד: ה גב ג'א ויהי קוצץ וכו': ו וגמר רוב מליקתו שם דאי עבד: ז אלא מדי' ור' אלעזר הקפר אמרה: ח דאיידי בהלויין דלא רבנא וכן תימה דקאמר בסמוך הא דתני אין עיקור וכו' לא אמרן אלא למי' דאמרן את שחיטה לעוף מן התורה נהי נמי דכיון דהרבו שררה ומפרקת: ט ובשרה ומפרקת חשיב טרפה והא דנקט בהבבלת: יא כדמובח לקמן מה שהבאתי מ' שני אלא כלומר:

רבינו גרשום

א"ר ינאי יקבלו הרובין את השוחטן שאומרי' אף מחזיר ומתניחין בדלא אהדר שכן מצינו כשר בשחיטה ופסול במליקה דקתני כשר וכו' וכשר למעוטי מאי שחיטה וכו' בשחיטה מאי לאו למעוטי שאינו מחזיר סימנים לאחורי העורף ושוחט כלומר שאינו שוחט מחזיר הצואה וזו כשר במליקה לאחורי הצואה וזו היא שאמרן כשר במליקה פסול לא למעוטי שן וצפורין כלומר דשן וצפורין פסול בשחיטה: ז שצפורין ובהדיא קתני להו חזון מגול קציר והגמרה והשנים והצפורין וכו' למעוטי מולך ומביא וכשר בשחיטה ופסול במליקה: ח למעוטי מאי שחיטה: ט עיקור סימנים כלומר דבשחיטה פסול ולמליקה כשר: והתני רב יחזקאל אין עיקור סימנים לעוף כגון דנקט מראשו כו' כלומר דלא שבר המפקד' ממש במליקה אלא כגון דנקט מראשו והגרים ואויל עד דמטא תתאי וכדורב הונא אמר רב אשי וכו' כלומר כשם שהגרימה פסול בשחיטה כך במליקה:

א) נראה למפרש דר' ינאי פליג על הא דאמרי הרובין דמתני' דכלא אהדי דמשמע דמתני' סימנים לאחורי העורף ותחת כשר וע"ז הוכיח מתני' דפסול ואכן אפשר להגיה בדברי רבינו בכ"מ שמתני' לשון שחיטה י"ל לשון מליקה ומקום מליקה י"ל שחיטה וכו' י"ל עולה פירושו מקום כפי"י.

לא למעוטי שן וצפורין. מה שהקשה בקונטרס לאותן שמפרשים דאיידי בתלושים וזל שייך למפרך תנינא מנזריהם אלא אם כן שניה במשנה נראה דלא קשה דהא נמי שמעינן ממתני' בזבחים צפרק חטאת העוף (דף סה.) דמתן מלק צסקין מטמא צבדים אצית הצליעה אלמא תלוש פסול

במליקה ומיהו קשה קושיל אחרת שהקשה דה"ל למימר למעוטי תלוש והוי כל תלוש בכלל וא"ת ולפירושו דאיידי במחזורין היחך שן כשרה במליקה הא צעי ימין דמלק צשחל פסול דמתן צפרק חטאת העוף (ג"ו סה.) וי"ל דלא נקט שן שיהא שן כשרה למליקה אלא כלומר דלא מיפסל מטעם מחזיר כמו בשחיטה ועי"ל דשמאל גרע משן כדאשכחן לענין חלימה דלמרינן צפרק מלות חלימה (ב"מ דף קה.) דגידמת חוללת בשנייה וצירושלמי משמע דחלימה צעי ימין דלמרינן צירושלמי כיצד היא עושה מתימתו צימין ותופסתו צשמאל וגוררתו צימין כדי ששהא חלימה צימין והטרה צימין ושמה אין כל כך ראייה דלמלא ליכא עיובא צימין אלא לכתחלה צעי ימין והוא הדין אם חללה צשמאל למעוטי דורס כשירה והא דלא קאמר למעוטי דורס דכשר למליקה ופסול לשחיטה משום דהדיא קתני לה גצי שחיטה צפי' צ' (לקמן ז.) דפסולה דמתן אם המין את הראש צבת אחרת פסולה ואי אשמעינן דכשר במליקה א"כ ה"ל למתני אפכא פסול בשחיטה כשר במליקה דהוה משמע שפשוט לנו בשחיטה מאי לאו למעוטי שחיטה: א"ר ינאי למעוטי עיקור סימנים. לפירוש הקונטרס) דעיקור סימנים הוי טרפה תימה אמאי אצטריך לאשמעינן דכי היכי דעיקור פסול בשחיטה פסול נמי במליקה מאין היה לנו להכשיר במליקה יותר מבשחיטה והלא מלק ונמנא טרפה פסול לכולי עלמא

אלא דפליגי בצבחים צפרק ט (קדשי קדשים) (דף סה.) אי מליקה מטרתה מטומאת נבלת עוף טהור או לאו וכן תימה לרביא צב קיסי דקאמר לא אמר רמי צב יחזקאל אין עיקור סימנים לעוף אלא במליקה ולא בשחיטה מאי שנה דנקט עיקור מכל שאר טריפות וכן תימה דקאמר בסמוך ט (י"א) אלא למי' אין שחיטה לעוף מן התורה אין עיקור ט (אבל למי' יש שחיטה לעוף מן התורה יש עיקור) היאך תלוי זה צוה מ"מ הוא אסור משום טרפה דמה לי טרפה זו ומה לי טרפה אחרת דכיון שנטרף העוף שזב אין מועיל לו נחירה אלא להוציא מידי נבלת לאין דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה כדמוכח בריש השוחט (לקמן כה.) אבל לדברי הלכות גדולות אחיא כולה סוגיא שפיר דלא הוי טרפה על ידי ט שחיטת סימנים ולהכי קאמר אילימא למעוטי עיקור סימנים כי היכי דהלכתא גמירי לה לזין השחיטה מועלת שם אף על פי שאינו נטרף צבך כמו כן במליקה שזב אינו נמלק אף על פי שאינו טרפה והא תני רמי צב יחזקאל כו' ופליג דהיאך דנשמיטה הגרגרת כדפירש בקונטרס אבל אהך דתני לוי' כל טרפות שמונו חכמים צבהמה כנגדו צפוק לא פליג דאפילו צבהמה אינה טרפה צבך אבל לפירוש הקונטרס פליג נמי אלוי ויחא השתא דרביא צב קיסי וכולה סוגיא:

לא אמרן אלא למי' אין שחיטה לעוף מן התורה. אין להקשות לריייה היכי משכחא נבלת עוף טהור דמטמא צבדים אצית הצליעה דנהי דלא צעי שחיטה נחירה מיהא צעי צסימנין כדמוכח לקמן בריש פרק צ' (דף כה.) דקאמר מלק צסקין מטמא צבדים אצית הצליעה ואי אחרת אין שחיטה לעוף מן התורה י"כיון דצבנר שדרה ומפרקת היא טרפה מהני לה סקין לטהרה מידי נבלת אלמא סימנין דוקא מטרינן אלוצשדרה ומפרקת חשיב טרפה ו'השתא ט (משכחא נבלת עוף טהור כשחתך שדרה ומפרקת ורוב צצר קודם שהגיע לסימן) מהני ליה סקין לטהרי מידי נבלת והא דנקט בהתכלת (מנחות מה.) גצי נבלה וטרפה לא יאכלו הכהנים דאצטריך קד"א הואיל ואשתרי מליקה גבייהו אשתרי נמי נבלה לאו דוקא דנבלה לא הוי כדמוכח לקמן י"אוכמו שהצבתי מפרק צ' (לקמן דף כה.) אלא כלומר טרפה וקרא נקט נבלה אגב טרפה:

ואי ס"ד מחזיר דוקא. ומתני' דקתני אומליקה כשרה בשחזיר קמיירי דאי לא מחזיר פסולה שוחט אמאי פסולה מאי שנה עורף מנדדן אלא לאו ש"מ אף מחזיר קאמרי ומתני' דכלא אהדר ולא הויא מתני' לא תיובתייהו ולא סייעתייהו: יקבלו הרובין את שוחטן. הנערים בני ר'

חייא: למעוטי מאי. אי משום דעורף פסול בשחיטה וכשר למליקה וואור כשר לשחיטה ופסול במליקה הא תנא ליה: לאו למעוטי חורס סימנים. דכשר בשחיטה ופסול במליקה ואידי דתנא' כשר בשחיטה ופסול במליקה תנא נמי כשר במליקה פסול בשחיטה: לא למעוטי שן וצפורין. ומשום סיפא נקט לה כשר במליקה פסול בשחיטה למעוטי שן מחזרת וצפורין מחזרת דפסולה בשחיטה והכי קאמר כשר במליקה כגון צפורין מחזרת פסול בשחיטה וכיון לאשמעינן צפורין הוא הדין לכן דעמנא משום מחזר הוא ואידי דתנא סיפא תנא נמי רישא: שן וצפורין צהדיא תנא להו. לעיל (דף טו.) צמתני' חזן ממגל קציר והמגירה והשינים והצפורין ואוקמינן וצ' במחזרת. ואית דמפרשי דמרישא ממעט שן תלושה וצפורין תלושה דכשר בשחיטה ופסול במליקה ולא הוי דא"כ למה הוצרכ שן וצפורין לימא הכי למעוטי תלוש דפסול במליקה אלא תלוש לאו מילתא היא דנימא כשר בשחיטה ופסול במליקה דהא צתלוש לא מיקריא מליקה ואפי' מליקה פסולה לא מיקריא דהא פירש לן קרא במליקה צעמנו של כהן היתה וצכלי לא מיקריא מליקה דלא אשכחן ככלי דמיקריא מליקה ולמה תימרה דמליקה צעמנו של כהן דתניא בשחיטת קדשים צפרק קדשי קדשים (וצבחים דף סה.) והקריבו הכהן אל המזבח וכו' תעלה על דעתך שזר קרב גצי מוצח אלא מגיד שלא תהא מליקה אלא צעמנו של כהן ולהוא לישנא פריקין שן וצפורין דהדיא קתני

להו צבורת כהנים כדפרישית והא נמי ליתא דלא פריקין צהדיא קתני לה אלא א"כ שניה צמשנה דרוב צריימות צצבורת כהנים וצצבורתא שחאוס חכמים צמשנתינו ולא פריקין הכי אלא היכא דסתם צמתניתין תרי זמני או צחד מסכתא או צתרת: למעוטי מולך ומציא. דכשר בשחיטה ופסול במליקה ומשום רישא נקט לה ואידי דתנא רישא תנא סיפא: הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא דרב הונא ז' ורבה י' לקמן צשמעתין וע"ז: סברי לה כמ"ד פסול. ומוקמינן למתני' למעוטי מולך ומציא: קוצץ ויורד. דלא הולכה והוצאה: כ"ש כו'. דכל כהה לא ממעט קרא דלמעטע סקין וואור כי עבדי מליקה בשחיטה טפי עדיף: אמר שמואל כל הכשר כו'. שמואל לאו בהלכות שחיטה איירי דא"כ איכא למפרך טובא דאי סבר מולך ומציא במליקה פסול הא איכא מולך ומציא דכשר בשחיטה ופסול במליקה ואיכא תלוש ואי קצבר מולך ומציא במליקה כשר י"אובל שכן קוצץ ויורד כדאמרין קשיא סיפא דדייקינן הא פסול פסול והא איכא קוצץ ויורד דפסול בשחיטה וכשר במליקה אלא שמואל צצכשר מקום שחיטה קא מיירי כל מקום הראוי צצואר לשחיטה ראי מליקה לעומתו מאחוריו צצמול עורף: ופריקין הא פסול פסול. דעל כרחין שמואל משום הך דיוקא נקט לה דאי משום היא גופה לאשמעינן דכל מול העורף כשר למליקה הא צהדיא תני לה צמתני' אלא שמואל פסול אחא לאשמעינן ולמעוטי מאי דכיון דפסול בשחיטה יהא פסול במליקה למעוטי למעלה מן הולאר דפסול במליקה לא אצטריך דהיינו עורף ממש וצהדיא כתיב ממול ערפו ולא ערפו: אילימא למעוטי סימנים שנטרפו. דכיון דאין אותו צואר כשר לשחיטה אין עורף כנגדו כשר למליקה: והא סיני רמי. דלפי שחיטה כשר: ראשו פשיטא. קרא דהדיא כתיב: שיפוי ראשו. משהתחיל הראש לשפע ו' ואי נמי שיפע מליקתו: והגרים ואזל עד דמטא ספאי. לסימנים נגד מקום שחיטה וגמר מליקתו שם דאי עבד רובא צשיפוי הראש דהיינו עורף ממש לא אינטריכא ליה לשמואל דהא מול צהדיא כתיב אלא מיעוטא הוא דעבד תמס ואשמעינן שמואל דכי היכי דמיפסלא שחיטה משום התחלת אותו מקום וכדבר הונא כו' אף על גב דרובא צצמקום שחיטה מיפסלא נמי מליקה: למי' אין שחיטה לעוף מן הסורה. אלא מדברי סופרים. וריצי אלעזר אמרה צצפרק השוחט (לקמן דף כה.)

א) לעיל י"ט. ב) לקמן כ: גכ. סה: קדושין ע"א. מיר טע. לעיל ד. ד. א) ויקרא א'. ד) ז"ל ורבה, ט) כפי"א: שחיטה. ו) ז"ל דבר אהד"ו. ז) כפי"א הוא נמי. ח) לעיל ט. ט. ט) ז"ל טהטת העוף, י) כפי"א, יא) לקמן ז"ל שמוט, יב) לקמן ט. יא) ס"א פ"א ר' רביעין.

תורה אור השלם

1. והביא אהם אל הבית והקריב את אשר להקטאת ראשונה וקלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל: ויקרא ה ה

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה אילימא וכו' דקאמר צצמקום לא אמרן אלא למי' אין שחיטה לעוף מן התורה אבל למי':

הגהות מהר"ב

א) ת"ח לא אמרן וכו' ובשדרה ומפרקת חשיב טרפה. י"ב כהן הסי' ואח"כ מהי' מיהי ליה סקין לטהרי וכו' ושיין צעמנו צבל למי':

מוסף רש"י

הגרים שלישי. תמילה. שהתחיל לשחוט תמילה מן הטבעת ושחט רוב אחורין צצמקום שחיטה. פסולה. דלימא חיותא של צבהמה צציון סימן הוא וצשחטך רוב הסימן לא נחשך אותו כהוב בשחיטה (ע"ד י"ט.) למי' אין שחיטה לעוף מן התורה. ואפילו תמורה צבעל פה מהלכה למשה מסיני אין לו, אלא מדברי סופרים, ואין נבלת עוף קרייה נבלה אלא אם כן מתה מאלה על ידי הנהגה צבהמה על ידי סימנים, אבל נחירה או עיקור סימנים כשר בו (לקמן כה.) לייף מושך את דמי, צצשיפה צצנלמא (דושי' ע"א.)